

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

Humilitatem esse receptaculum omnium bonorum. Cap. 8.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

Ibid. c.
37.

stare bona. Illi ut humilitatem discant mittuntur ad conuersos peccatores; isti uero mittuntur ad salutem peccatorum. Quare idem sanctus Pater pro iustis ad Christum loquens, hæc subdit: His in-clama, hi te audiant, quoniam tu mitis es & humilis corde. Hi quanto magni sunt, tanto humiliant se in omnibus, ut coram te inueniant gratiam. Iusti sunt: sed nunquid sicut tu iustificans impium? Casti sunt: sed eos in peccatis matres eorum in ueteris aluerunt. Sancti sunt: sed tu etiam Sanctus Sanctorum. Virgines sunt: sed nati etiam ex uirginibus non sunt. Et spiritu & carne integri sunt: sed Verbum, caro factum, non sunt. Et tamen discant non ab eis, quibus peccata dimittis, sed a te ipso, Agno Dei, qui tollis peccata mundi, quoniam mitis es & humilis corde. Non ego te, anima pie pudica, quæ appetitum carnalem nec usque ad concessum coniugium relaxasti; quæ discessurum corpus nec successori propagando indulgisti; quæ fluitantia membra terrena in cæli consuetudinem suspendisti: nec ego te ut discas humilitatem ad publicanos & peccatores mitto, qui tamen in regnum cælorum præcedunt superbos, non te ad hos mitto. Indigni sunt enim, qui ab immunditiæ voragine liberati sunt, ut ad eos imitandos mittatur illibata uirginitas: ad regem cæli te mitto, ad eum per quem creati sunt homines, & qui creatus est inter homines propter homines, ad speciosum forma præ filiis hominum, & contemptum à filiis hominum pro filiis hominum: ad eum, qui dominans Angelis immortalibus, non indignatus est seruire mortalibus.] Hactenus ille. Omnibus ergo sapientia hæc necessaria est peccatoribus & iustis: peccatoribus, ut superbia deposita, uestem sui conditoris & redemptoris induant: iustis uero, ne superbiendo, uestem iustitiæ deserant, & innocentiam, quam à principio acceperunt, amittant. Si ergo, o homo, peccator es, hanc sapientiam humilitatis discite, ut à cæcitate peccatorum, te Christo subiiciendo, libereris. Si uero iustus es, & iam hanc scientiam didicisti, ne eam, obsecro, dediscas, ut in iustitia proueharis. Quo enim magis humilitas crescit, eò magis omnis uirtus, omnique puritas animæ augmentum capit. Nam dum te ipsum agnoscis, ad Dei cognitionem te amplius præparas; dum Dei cognitionem auges, eius amorem promoues; dum amor prouehitur, cura obsequendi Deo, & bonis operibus ei placendi solidatur.

Humilitatem esse receptaculum omnium bonorum.

CAPVT VIII.

ALTERAM iam causam inuestigamus, quare Deus tantopere in nobis humilitatem exoptet. Ea autem est, quia humilitas mirabili ratione mentem ad bonum præparat, & ad recipienda cælestia & spiritualia dona disponit. Deus est perennis fons omnis boni, cui proprium est misereri semper, & parcere; cui nihil amabilius est quam dare, effundere, & se ac omnia sua largiri mortalibus. [Dat ille omnibus affluentem,] hoc est, liberaliter, copiose, abundanter, [& non improperat,] nec exprobrat nobis beneficia sua, ut aliquod ex mendicitate nostra

A donum extorqueat. Dat naturalia bona, vitam, sanitatem, opes, honores, voluptates. Dat bona moralia, prudentiam, iustitiam, fortitudinem, temperantiam, & reliqua, quæ vitam nostram secundum rationem instituunt. Dat bona supernaturalia: nam gratiam & gloriam dabit Dominus, illustrationes, instinctus, consolationes, & alia huius generis, quæ nos faciunt felicitatis æternæ participes. Dat & se ipsum, quo fatiemur; dat suum Spiritum, quo uiuamus; dat & Filium, quo ditemur, de quo pulchrè Thomas Aquinas cecinit:

*Se nascens dedit socium,
Conuescens in edulium,
Se moriens in pretium,
Se regnans dat in præmium.*

D. Thom.
opus.

B Et quia quasi suum munus est dare, & communicare se ipsum & sua, quod infinita est bonitatis, idè comparatur igni & soli, ut sicut ignis semper calefacit, semper urit, & omnes suas vires exurit, ut ad vitibilia actione perueniat; eaque in se ipsum conuertat: & sicut sol semper illuminat, semper inferiorem fouet, & nihil est tam occultum, tam in visceribus terræ reconditum, cui non suæ uirtutis influxum impertiat: ita & Deus noster, uerè ignis consumens, & iustitiæ sol, illuminat omnem hominem uenientem in hunc mundum, & fouet illum, & cumulat donis suis, & si quam in corde inueniat rimulam, per eam statim intrare contendit. Non querit occasiones recedendi ab amicis suis, sed querit illas (sicut per infinita sæcula benedictus) ut ad inimicos & hostes accedat, sibi amicos faciat, & innumeris bonis repleat. Non est ille, ut ait Ambrosius, auarus munerum, nec beneficij parcus, nec gratiæ angustus, & frugi; sed opulentiæ largitatis, quos redimit à peccato, auget in præmio. Atque ut Philo, Indæorum disertissimus, scripsit, solus ille habet perfectam & omnimodam largitatem. Nam qui inter homines aliis dona largiuntur, saltem ab iis, quos beneficiis affecerunt, laudem aut honorem expectant, idèque non tam datores, quam uenditores sunt appellandi. At Deus non uenditor est, æquum pretium rebus suis statuens, sed donator omnium, nullam permutationem cupiens. Non ipse indiget, nec quisquam natus potest accepta recipere. Est ergo hæc quasi propensio quædam, aut potius natura Dei, qua summè pronus est ad donandum, & ad largiendum bona, & effundendum propensius. Quod & illa Esdræ uerba significant: Nonne ego uos rogavi, ut pater filios, & ut mater filias, & ut nutrix paruulos suos, ut essetis mihi in populum, & ego uobis in Deum, & uos mihi in filios, & ego uobis in patrem? Ita uos collegi ut gallina pullos suos sub alas suas. Modò autem quid faciam uobis?] Proferus ille nos rogat, ipse obsecrat, ut se, & sua accipiamus, quibus diuites & felices sumus: & hæc est illi eximia uoluptas, sine ulla spe retributionis dona pretiosa largiri.

Ambros.
lib. 2. de
Apologia
Dauid.
Philo lib.
de Cherubin.4. Esdræ
1. 28.

C Cum uero Deus largus sit in donando, non prodigas, in creatura, quam donis afficit, aliquam aptitudinem ad recipiendum aliquamque capacitatem requirit, ne bona sua ab inidoneis accepta, infructuosa persistant. Res ipsæ naturales potestatem aut aptitudinem habent, ut motiones sibi congruas, & proprietates, perfectionisque recipiant:

ibique quasi in apta sede ac domicilio manentes, finem consequuntur, ad quem destinantur, & congruas sibi actiones eliciunt. Quin & comparatione earum perfectionum, quae naturam excedunt, & ob id supernaturales sunt, & dicuntur, capacitatem habent, quam Theologi obedientialem vocant, ut possint Deo subdi, ad dignitatem supra naturam efferi, & supernis donis ornari. Deus ergo, qui cupidus est donandi, & communicandi bona sua, in hominibus capacitatem recipiendi, & velut sinus, ubi dona sibi data recondant, inquit; quae si desint, quasi necessitate compulsus a largiendo abstinere, ne munera sua quodammodo prodigè & nimis profusè erogat. Volebat quidem Dominus, cum in terris conuerfatus est, & summè cupiebat homines a suis aegritudinibus liberare; caecis visum, surdis auditum, mutis vocem, claudis gressum, & mortuis vitam restituere, ac frequentissima patrare miracula; tum ut fons salutis, & vitae salutem, & vitam manaret, tum ut signa suae diuinitatis ostenderet, quibus homines ad credendum traherentur. At ingressus patriam suam, nempe Nazareth, & in suis concubiis non capacitatem accipiendi haec beneficia, sed incredulitatem inueniens, se ipsum a miraculis faciendis continet, & non nisi pauca, & illa, comparatione aliorum, quae fecerat, exigua edit. Quare Marcus ait: Et non poterat ibi virtutem vllam facere, nisi paucos infirmos impositis manibus curauit. Adiciensque causam, quare non poterat, id est, non expediebat ut faceret, subdit: Et mirabatur propter incredulitatem eorum. Incredulitas, id est, incapacitas recipiendi causa erat, ut ille, qui plurima & magna dare volebat, pauca & exigua conferret. Quoniam enim (inquit Nazianzenus) ad morborum depuliones, vtrumque accidere necesse est, ut & aegroti fidem, & medici vim, facultatemque medendi afferant, iccirco alterum, deficiente altero, minimè contingebat.

Si haec ita sunt, Deus in iustis suis, quos magno amore prosequitur, ad capacitatem accipiendi respicit, receptacula, & sinus, ubi sua bona illis largienda custodiant, maximè concupiscit. Humilitas autem capacitas est, quae dona diuina recipit, ipsa vna receptaculum est, quod caelestes opes recondit. Propterea magna, & immensa capacitas, & suo modo aequalis potentiae Dei, quia quantum potest ipse Sanctis dare, tantum & humilitas potest accipere. Itaque non infulsè dici potest, Deum & verum humilem omnipotentem esse, illum in dando, istum verò in recipiendo. Vniuersa dona, quae secundum potentiam ordinata sunt, Christo data sunt, humilitas sanctae animae eius hausit. Vnde Dauid ait: Minuisti eum paulò minùs ab Angelis; gloria, & honore coronasti eum: & constituisti eum super opera manuum tuarum. Quia, inquam, ò Pater, Filium minuisti, & per indumentum humanae naturae, minorem Angelis fecisti, ideo coronasti. Si enim Filius Dei non se vsque ad assumptionem nostrae naturae deieccisset, nunquam hominem, quem non assumpserat, super opera manuum Dei constitueret, neque super Angelos exaltasset. Quod Paulus profitetur, dicens: Eum autem, qui modico quam Angeli minoratus est, videmus Iesum propter passionem mortis, gloria, & honore coronatum; ut scilicet quem passio, & mors depresserant, gloria, & honor in praeium humilitatis extulerint. Omnia etiam dona ac cunctae praerogativae, quae in Beatam Virginem collatae sunt, vna humilitas eius absumptae. Quia respexit, inquit, humilitatem ancilla

A sua: ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes: quia fecit mihi magna, qui potens est. Tu dicis, ò Virgo Beata, respexit Deum vilitatem & paruitatem tuam, & propterea in te miracula edidisse, & apud omnes gentes, in omnibusque saeculis laudabilem reddidisse. Ego autem dico, respexit Deum virtutem maximam humilitatis tuae; quia nunquam tibi tot tantaque donasset, licet parua natura & conditione esses, nisi etiam humilis extitisses. Respexit ille quidem paruitatem tuam, tunc ad matris Filij sui dignitatem extulit, spiritibusque Angelicis praetulit, ut Virgunculae paruitatem in tanta altitudine & dignitate constituens, suam largitatem hominibus & Angelis demonstraret. Sed hanc dignitatem misit in sinum humilitatis tuae; quia, nisi te prius humillimam effecisset, non vique tantorum bonorum copia cumulasset. De donis tandem Sanctorum & Angelorum quid dicendum est, nisi quod receptaculum eorum humilitas fuit? Prius enim Dominus eos humilitate praeparat, & postea virtutibus, consolationibus, illustrationibus, & aliis donis exornat. Pro mensura humilitatis erit & donorum modus, & qui se verius sinceriusque deiecerit, ad maiorem gradum perfectionis ascendet. Culmus stans, inquit Oseas, non est in eo germen, non faciet farinam: quod etsi fecerit, alieni comedent eam. Vel (ut alij transtulerunt) seges stans non germinabit, nec reddet farinam: quam si forte reddiderit, alieni deuorabunt eam. Culmi ac segetis nomine homo intelligendum steterit, fructum non faciet, nec dona de manu liberalis datoris recipiet. Si verò donum aliquod acceperit, eo per inanem gloriam abutens, oculis hostium suorum deripiendum exponet. Culmus autem quasi iacens, & per humilitatem ad terram pronus, is germen habet, & farinam facit, & quod meritorum lucratus fuerit, ab hostibus salutis defendet. Ergo humilitas, quae hoc loco vocatur virtutis insigne, mentem nostram ad dona Dei capienda diuertat: nam ita virtutem & donorum est index, ut prius ad ea recipienda disponat. Sicut enim pulchrum semen est signum magni fructus futuri, & simul est causa illius, ita iusti viri humilitas signum est, quod in donis Dei non mediocre progressum fecit, & repositorium latissimum quod dona recipit. Et quemadmodum (Philosophia docente) aliquid in naruta vacuum esse non potest; & si locus aëris aëre vacuaretur, ipsum caelum (si quid propinquius non esset) ad illum replendum descenderet: sic & anima per humilitatem sui reputatione vacua, & a terrenis aliena, caelestibus donis impletur, & (vel ipsa nesciente) pulchritudine sanctitatis ornatur.

At aliqua dona sigillatim consideremus, & manifestè patefaciet ad ea hominem humilitate parari. Initium vniuersorum donorum est respectus Dei, quo animam benignè respicit, ut ei peccata dimittat, & suis donis exornet. Ab ipso verò Domino discamus, quem misericordiae aspectu dignetur. Ad quem, inquit, respiciam, nisi ad pauperulum, & contritum spiritu, & tremementem sermones meos. Super istum itaque oculi miserationum Domini positi sunt; quia, ut eodem loco scripsit Hieronymus: Quicumque humilis est, & quietus, & tremens sermones Dei, ipsum respicit Dominus: & de ipso dictum intelligi potest, quod sub terrae nomine prophatur: Terra tremuit, & quietuit, cum resurgeret ad iudicium Deus. In isto, nempe in humili, tanquam in domicilio sibi charissimo requiescit, de quo paulò antè dixe-

1107

Marci 6. 5.

Nazian. orat. 4. Theologia.

Psal. 8. 6.

Hebr. ca. 2. 9.

Luc. 1. 48.

1108

1108

1108

1108

rat:

De Praeconio Humilitatis Tom. I

rat: Cœlum sedes mea: terra autem scabellum pedum meorum.] Quod est hoc cœlum? Quis hic locus requietionis Dei? Est profectò pauperculus, est contritus spiritu, est tremens & pauens ad iudicia Dei. In hoc Deus libenter habitat: terra autem, id est, corda terrena pedibus furoris indignationisque conculcat. Sed cum humilitas sit magnum donum Dei, respicit ille primò hominem, ut humilem ex superbo faciat, & deinde humilem & pauperculum factum respicit, ut sui domum & templum efficiat. De illo primo aspectu dictum est in Psalmis: Qui respicit terram, & facit eam tremere; qui tangit montes, & fumigant.] Dic tu, Augustine, Doctor egregie, quænam est ista terra, quæ tremat ad aspectum Dei, quinam isti montes, qui fumigant ad tactum Dei? O terra, inquit, exultabas de bonitate tua, tibi tribuebas vires opulentæ tuæ: ecce respicit Dominus, & facit te tremere. Respiciat te, & faciat te tremere; melior est tremor humilitatis, quàm confidentia superbiæ. Et infra: Montes superbi erant, iactabant se, non eos tetigerat Deus; tangit illos, & fumigabant. Quid est fumigare montes? Precem Domino reddere. Ecce magni montes superbi, montes ingentes, non rogabant Dominum; se rogari volebant, & superiorem non rogabant. Quis enim potens, & tumidus, & superbus in terra, qui dignetur humiliter rogare Deum? De impiis loquor, non de Cedris Libani, quas plantauit Dominus. Impius quilibet, & infelix anima rogare Deum nescit, & vult se rogari ab hominibus. Mons est, opus est ut tangat illum Deus, & fumiget: quando cœperit fumigare, dabit Deo precem, tanquam sacrificium cordis fumigat ad Deum, deinde tundit pectus. Incipit & flere, quia & fumus excutit lacrymas.] De secundo verò aspectu, quo humilem respicit, idem David alio loco ait: Quoniam respexisti humilitatem meam, saluasti de necessitatibus animam meam: nec conclusisti me in manibus inimici, statuisti in loco spaciofo pedes meos.] An parum est ab imminentibus periculis delictorum seruari? An parum est ab hostibus immanissimis liberari? An vilis pietis est, in loco spaciofo, in quo liberè vagari possis, & ingredi, atque egredi, id est, in latitudine cordis constitui? Sed hæc conceduntur ex respectu Dei, pauperculo & humili, qui se ipsum despicit, & se nihil esse cognoscit.

Postquam verò Deus animam iam factam humilem respicit, eam occultis inspirationibus tangit, & de faciendis ac omittendis erudit. Ad hanc autem diuinarum inspirationum abundantiam humilitas aditum parat. Vnde Richardus Victorinus postquam nonnulla dixerat de multiplici diuinarum inspirationum gratia, hæc subdit: Quod autem hanc ante omnia mereatur humilitas, frequenti experientia didicit anima: multiplicisque, & occultos humilitatis modos, siue motus intelligit. Nec ambigit, quod toties gratum Deo sacrificium offert, & gratiam sibi cumulat, quoties se propter Deum deprimit & humiliat. Ut ergo abundantius hanc consequatur, humilitatis vestigia tam in cogitatione, quàm in opere sectatur. In mente suo iudicio se deprimit, & foris se propter Deum hominibus subiicit, & postponit. Abiectionem eligit, contemptibilem se facit, ut sit pretiosa apud Deum. Humiliat se, ut exaltetur: gaudet opprobriis; pro contumelia enim se recepturam à Deo nouit gratiam; pro conuicio benedictionem. Intellexit hoc David, qui maledicente sibi Semei, magis hunc pati voluit, quàm per militem suum vindicari; pro maledictione illa bonum sibi à Domino reddi perferentens. Sic humilibus Deus dat gratiam, superbis verò resistit.] Hæc ille. Nec mirum est, quod

A Deus cum humilibus sermones conferat, quia si ipse aliquos homines ad suum est colloquium admittitur, non alios profectò, quàm humiles debuit ad benigna, & miserationum plena colloquia vocare. Deus enim vult audiri, vult hominem sua voce & admonitione proficere; vult mentem ad ea, quæ iubet, & suadet, inducere. Humiles autem sunt, qui vocem Dei reuerenter audiunt, superbi verò eius dicta repellunt. Hi, loquente Domino, non audierunt, nec inclinauerunt aurem suam; sed abierunt in voluntatibus, & in prauitate cordis sui mali.] De quibus ipse conqueritur per Isaiam: Vocauit, & non respondistis: locutus sum, & non audistis: & faciebatis malum in oculis meis.] At illi nihil iucundius habent, quàm Dei vocem excipere, & secundum illam actiones suas conuersationemque formare. Dicuntque cum Dauide: Audiam quid loquatur in me Dominus Deus: quoniam loquetur pacem in plebem suam. Et super Sanctos suos, & in eos, qui conuertuntur ad cor.] Audiemus, inquam, quid dicat nobis Dominus, ut illud actione præstemus. Scimus namque illum electis suis, & corda sua ad eius imitationem applicantibus, non aliud quàm pacem loqui, id est, ea, quæ ad pacem huius vitæ conferunt, & paci æternæ vitæ seruiunt, instillare. Si humiles Dei instinctus aure cordis excipiunt, & quæ sibi præcipiuntur, faciunt; quid mirum, si Deus (contemptis superbis) illos de agendis & vitandis erudiat? Est igitur humilitas, quæ mentem, quam afficit, ad Dei verba excipienda parat, ut ea capiens, se ipsam secundum audita perficiat.

Sicut autem radix spirituum bonorum, est instinctus Dei, auribus mentis auditus; ita & compunctio, qua defectus nostros detestamur. Humilitas verò huius compunctionis est mater: compunctionem generat, compunctionem promouet, & mentem ad compunctionem efficaciter præparat. Ipsa quippe defectus & culpas videt, quas superbia insipiens ignorat; culparum gratitatem intelligit, & ideo ad compunctionem & earum delectationem permouet. Superbus erat Saul, qui ob id peccatum suum non agnouit, nec compunctione delectat: immò increpatione Samuelis, quare reprehensus est, ex eo quod munus sacerdotis vsurpauit, vana excusatione respondit, dixitque: Necessitate compellus, obtuli holocaustum.] Humilis erat David, qui & ob id ad primam Prophetæ vocem, peccatum suum confessus est, & illa voce pudoris & doloris plena: Peccavi Domino,] suum fuit crimen derelictus. Iure optimo Gregorius humilitatem vocat locum ac domicilium iustorum, quoniam sicut homo in abdito domus suæ de malis, quæ fecit, compungitur, iuxta illud: Et in cubilibus vestris compungimini:] ita & in humilitate, quasi in cubili pacatissimo, sua mala detestatur. Verba sancti Doctoris sunt: Ita namque malorum locus est superbia; sicut est contra humilitas locus bonorum. De quo loco per Salomonem dicitur: Si spiritus potestatem habentis ascenderit super te, locum tuum ne dimiseris.] Ac si aperte dicat: Si tentatoris spiritum contra te in aliquo præualere consideras, humilitatem penitentiae non derelinquas. Qui quia locum nostrum humilitatem penitentiae dixerit, verbis sequentibus ostendit dicens: Quia curatio cessare faciet peccata maxima Quid enim est aliud humilitas lamenti, nisi medicina peccati?] Compunctio nis sanè aqua, non aqua terrestris, sed aqua celestis est; non de venis terræ, sed de supernis emanat: quam, facillimum erit, ad loca inferiora, id est, ad corda humilia derivare. Vnde se per veram

terem. 7. 24.
Isaia 65. 12.
Psal. 84. 9.
1. Reg. 13. 12.
2. Reg. 12. 13.
Psal. 45.
Gregor. 3. mor. c. 13.
Eccl. 10. 4.

Richard. in Cant. 57.

humilitatem deiiciat, qui hanc caelestem aquam compunctionis exoptat. Istudque esse praecipuum compunctionis instrumentum, hominem scilicet se ipsum humiliare & deiicere, pulchre docuit Richardus de sancto Victore illum Psalmi versus interpretans: Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam.] Sciendum est, inquit, quod aqua, quae in locis sublimibus oritur, facile iuxta deducetis vorum ad humiliora quaeque loca irriganda deriuatur. Quae autem in imo defluit, ad eminentiora infundenda non affurgit. Sic nimirum desideriorum vena, quae in infimis labitur, ad sublimia appetenda non attollitur: & qui non nisi terrena appetit, caelestia suspirare nescit. Plus adhuc dico: cui hoc sufficit tantum ne pereat, quando pro verbo otioso vel cogitatu superfluo gemens plorat? Vis & tu ad Prophetam similitudinem aquam hanc salubrem deducere? Memineris sublimia concupiscere: memineris nihilominus de te humilia sentire, & tunc facile erit de desideriorum tuorum collibus ad deiectionis tuae vallem compunctionis fluentia decurrere.] Hoc etiam videtur trigisse yates regius, cum alio Psalmo cecinit: Vide humilitatem meam, & laborem meum: & dimitte vniuersa delicta mea.] Nam & Ambrosius, & Augustinus, non tam pro afflictione, quam pro virtute hoc loco nomen humilitatis accipiunt. Hic enim sic ait: Vide humilitatem meam, qua nunquam me iactantia iustitiae ab vitate abrumpo, & laborem meum quo indisciplinatos mihi commixtos sustero.] Est ergo, ac si Propheta diceret: Si humilis sum, non utique me de iustitia iactato, immo me peccatorem agnosco. Si vero non ignoro peccatorum meorum foeditatem, ea utique compunctione detestor, & ut veniam impetrem, molestias indisciplinatorum non sine labore supporto. Dimitte igitur peccata mea, tu, qui pollicitus es, quod in quacumque hora ingemuerit peccator, eum ad veniam & misericordiam recipies.

Est itaque humilitas receptaculum compunctionis, qua euadimus mala, & receptaculum vniuersarum virtutum, quibus bona praestamus. Ille enim solus virtutes secure congregat, qui humiliter de se sentiens, & non sibi bonum attribuens, & paupertatem suam aduertens, strenue pro omni virtute laborat. Nec mirum est quod vniuersas virtutes inferat, & conseruet illa virtus, quae a Bernardo vocatur virtutis consummatio, & quasi totius vitae nostrae perfectio. Iustus, inquit, germinabit sicut liliium. Quis iustus nisi humilis? Denique cum se manibus Baptista serui Dominus inclinaret, & ille expauesceret maiestatem: Sine, inquit, sic enim decet nos implere omnem iustitiam.] consummationem profecto iustitiae in humilitatis perfectione constituens. Iustus ergo humilis, iustus conuallis est. Et si humiles inuenti fuerimus, germinabimus & nos sicut liliium, & florebimus in aeternum ante Dominum. An non verè vel tunc maximè se liliium conuallium comprobabit, cum reformabit corpus humilitatis nostrae configuratū corpori claritatis suae? Non ait corpus nostrum, sed corpus humilitatis nostrae: ut huius lilij miro, & sempiterno candore solos significet humiles illustrados.] Si huiusmodi est humilitatis causa, qui humilitate magis ac magis crescit, amplius proficit. Lapis ille à Daniele praedictus Christum designans cecidit paruum, & factus est mons magnus, & impleuit vniuersam terram. Sic & membrum Christi, si paruum cadat, id est, si se ipsum per humilitatem demittat, magnum à Domino mentis puritate fiet, & hostes virtutis subuertet. De illo dictum est: Qui descendit, ipse est & qui ascendit super omnes caelos, ut im-

pleret omnia.] Necessè est igitur, eius membra descendere, ut ad virtutem ascendant, & eius muneribus impleantur. Merito ergo dixit idem sanctus Pater Bernardus. Inspiciens est, & infans quicumque in aliis vitae meritis, quicumque in alia religione seu sapientia, nisi in sola humilitate confidit. Apud Dominum, fratres, ius habere non possumus, quoniam in multis offendimus omnes: sed nec fallere eum, ipse enim nouit abscondita cordis, quanto magis opera manifesta? Utique nec resistere viribus, quoniam omnipotens est. Quid ergo restat nisi ad humilitatis remedia tota mente confugere, & quicquid de aliis minus habemus, de ea supplere?] Haec ille. Qui itaque coepit opus salutis nostrae, ipse nos veram, & perfectam humilitatem doceat, & medijs, quae ipse nouit (dummodo in peccatum labi non sinat) in hanc virtutem, quae ianua est ceterarum, inducat. Dicit vnusquisque cum sancto Iob, & non sine magno desiderio dicat: Qui coepit, ipse me conterat, soluat manum suam, & tucidat me.] Ipse nimirum Deus, qui coepit me quasi humilitate conterere, opus suum hoc perficiat, & penitus mentem elatam conterat. Qui coepit me à terrenis auellere, & à desiderijs ambiciosijs abstrahere, soluat manum suam, & penitus ab eis succidat me, ne per superbiam praecipitis illius contradicam, cui debeo obedientia & humilitate submitti. Nec longè sanè abhorret ab hoc sensu Gregorius, qui eundem locum explanans, sic ait: Plerumque vitiorum contritionem in nobis Dominus agere inchoat, sed cum mens ex ipso exordio profectus extollitur, cumque se iam quasi de virtutibus erigit, sciienti contra se aditum pandit, qui cordis intima penetrans, omne quod in ea de studio bonae inchoationis inuenit, confingit: tantòque se vehementius in eius contractione exhibet, quanto & grauius, quia vel ad modicum fuerat proiectus, dolet. Vnde & teste Euangelio, voce veritatis, ad neglectam domum conscientiae spiritus immundus, qui solus exiit, cum spiritibus septem redit. Ne ergo post diuinæ correptionis exordia antiquus hostis surripiat, atque ad virtutum contractionem trahat, sanctus vir congrue exorat, dicens: Qui coepit, ipse me conterat. Ac si aperte dicat: Hoc, quod in me exorsus est, perficere feriendo non desinat, ne deserum me aduersario ad contritionem trahat. Vnde & aptè subditur: Soluat manum suam, & succidat me. Saepè namque fiducia longè prosperitatis inflati, in quodam statu elationis erigimur. Cumque nos extolli conditor prospicit, sed amorem suum erga nos per verbera non exercet, quasi ad ferienda nostra vitia manum ligatam tenet. Annon affectus sui manum ligauerat, quum peccanti populo dicebat: Iam non irascar tibi: & zelus meus recessit à te? Soluere ergo manum suam dicitur, cum exercet affectum. Rectè autem subiungitur: Et succidat me. Cum enim securos nos, ac de virtutum affluentia elatos, repentinus vel flagelli dolor, vel infirmitatis tentatio percutit, protinus ab status sui vertice mentis nostrae elatio succisa cadit, ut de semet ipsa nihil audeat, sed infirmitatis suae ictu prostrata, manum leuantis quaerat.] Haec tenus ille.

Tu igitur, o homo Dei, qui mentem Deo consecratam ad eius dona capienda parare studes, humilitatis in primis curam habeto, quae & te dignum Dei conspectu faciat, & ad audiendas diuinas inspirationes emolliat, & peccatorum detestatione compungat, & vniuersis virtutibus repleat. Haec locus donorum caelestium est; quia ex quo mentem sui aestimatione, & ambitionis, atque inanis gloriae desiderijs euacuat, desideria & munera caelestia praestat.

Psalm. 118.
36.
Richard.
ad Psalm.
118.

Psalm. 24.
18.

Ambros.
ad Psalm.
118. ser.
20. v. 1.
Aug. ib.

Bern. in
Canticis.
ser. 48.

Matth.
3. 15.

Ad Phil.
2. 21.

Daniel.
2. 35.

Ephes. 4.
10.

Bern. ser.
quomodo
voluntas
nostra di-
uina sub-
datur.

Iob. 6. 9.

Gregor.
mor. lib.
7.

Matth.
12.

Humili

De Praeconiio
Humilitatis
Tom. 11